

Stockholm 2025-07-03

Angående delbetänkande över vissa förändringar i jaktlagstiftningen

Djurskyddet Sverige tackar för möjligheten att få komma med åsikter om delbetänkandet. Djurskyddet Sveriges vision är ett samhälle där människor visar respekt och medkänsla för alla djur. Vi jobbar för att alla djur ska behandlas väl, oavsett om de lever vilt, hålls för människans sällskap eller föds upp för att bli eller producera mat. Alla djur ska ha rätt att utföra sina naturliga beteenden och skyddas från lidande. När djur avlivas eller slaktas ska det ske fritt från rädsla och smärta.

Under ett möte med utredaren den 29 januari 2025 framförde vi, tillsammans med representanter för World Animal Protection Sverige, att vi välkomnar en översyn av jaktlagstiftningen, som är utdaterad på många plan. Däremot anser vi att syftet med en översyn inte borde vara att i första hand gynna jakt, utan att undersöka hur jakten påverkar ekosystemen, vilka typer av jakt som i kan utövas och vilken typ av jakt som inte längre bör accepteras. Vi menar att större hänsyn ska tas till de vilda djuren som individer och att jaktformer som inte längre kan ses som humana måste fasas ut. Detta för att för att det svenska utövandet av jakten fortsatt ska ha acceptans hos medborgarna. Nuvarande jaktlagstiftning kom till i slutet av 80-talet. Det vi vet nu men inte visste då gällande djurs beteende, förmåga till lidande och plats i ekosystemet måste prägla den nya lagstiftningen. Vi anser därför att en modern jaktlagstiftning inte ska ge lika stort utrymme för jaktmedel, generösa jakttider och arter som får jagas som den nuvarande gör.

Utredningen är väl genomförd och för- och nackdelar har i många fall vägts mot varandra. Däremot anser vi att de vilda djurens välfärd och risker i jakten behöver vägas tyngre mot andra intressen och nedan är våra åsikter gällande delar av förslaget.

Genomförande av naturvårdsdirektiven

Ett syfte med översynen är att få till stånd ett förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet och ett säkerställande av att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna. Djurskyddet Sverige ser detta direktiv som problematiskt då man utgår ifrån EU:s miniminivåer och inte ser till hur den svenska faunan fungerar och hur de svenska ekosystemen är uppbyggda. Jaktintressena framhäver ofta att beslut gällande jakt ska tas på regional eller lokal nivå. Vi menar att även regler och beslut som inte gynnar jakten måste tas på regional nivå. Med andra ord är det inte säkert att en mer långtgående reglering än EU:s naturvårdsdirektiv är negativt. Detta har även utredningen påpekat.

Att Sveriges lagstiftning går längre än vad naturvårdsdirektiven säger om skyddsjakt stämmer till viss del i och med att 23 a § i jaktförordningen gäller för samtliga viltarter, medan naturvårdsdirektivets undantag endast gäller de arter som finns förtecknade i bilaga IV och V till direktivet. Vi vill däremot påpeka att vi inte anser att Sverige uppfyller

de krav som ställs i undantaget om att skyddsjakt endast får ske om det inte finns en annan lämplig lösning och om det inte försvårar uppehållandet av gynnsam bevarandestatus för arten. Vi anser att det saknas krav på förebyggande åtgärder i många fall där det beviljats skyddsjakt och att det bör införas ett krav på att sådana förebyggande åtgärder ska redovisas när ansökan om skyddsjakt lämnas in. Det ska även redovisas när skyddsjakt på eget initiativ utförs, samt när ett djur dödas enligt 28 § jaktförordningen.

Vi anser att det är mycket viktigt att de vilda djurens välfärd vägs in vid beslut om skyddsjakt. Gäller ansökan om skyddsjakt under den tid på året då djuren är extra känsliga eller har ungar som inte klarar sig själv ska skyddsjakt inte beviljas.

Vi anser vidare att skyddsjakt på eget initiativ inte ska få förekomma. Det krävs att en myndighet väger för och nackdelar med jakten noggrant innan eventuell skyddsjakt genomförs. De allmänna jakttiderna på vilda djur är redan generösa och tangerar i flera fall djurens parnings- eller dräktighetsid. Enligt jaktförordningens bilaga 4 är även tiderna för skyddsjakt för flera arter satt till hela jaktår. Det innebär att ungar i många fall lämnas föräldralösa, vilket orsakar stort lidande. Skyddsjakt som sker utanför allmän jakttid kan således antas ha stor påverkan på de vilda djurens välfärd.

All skyddsjakt som sker måste utvärderas i syfte att se om den fungerar. Frågor som bör ställas är om jakten fungerar i syfte att minska skador eller om den rent av kan vara kontraproduktiv¹. I de fall där man ser att jakten inte ger önskad effekt måste jakten vägas mot de risker den innebär i form av skadeskjutningar² eller föräldralösa ungar. Vidare måste det beaktas att jakt på en viss art kan ha negativa effekter för ett ekosystem och andra arter av vilda djur. Vi saknar ofta dessa resonemang i förvaltningsplaner och beslut. Utredningen tar även upp risken med att en omfattande skyddsjakt på eget initiativ kan leda till att skadedrabbade inte vidtar andra förebyggande åtgärder så som stängsling, användande av viltavvisande dofter eller att skrämma viltet. Vi anser därför att skyddsjakt på eget initiativ inte ska vara en möjlighet och att all skyddsjakt i övrig endast ska beslutas om ifall den skadedrabbade eller den som riskerar att drabbas av skador först redovisar vilka förebyggande åtgärder hen vidtagit. Vi är inte eniga med utredarens resonemang om att det inte ska införas en skrivelse om att andra lämpliga åtgärder än jakt ska vara ett kriterium för skyddsjakt. En gängse uppfattning i samhället verkar vara att skyddsjakt är det alternativ som i första hand ska användas vid störning av vilt. Eftersom det däremot finns andra metoder gällande flera viltslag anser vi att dessa måste lyftas och att folk som drabbas av viltskador eller andra störningar av vilt ska uppmärksammas på att de har ansvar för att undersöka och pröva alternativ innan ansökan om skyddsjakt lämnas in. Enligt Viltskadecenter vid SLU finns ett flertal metoder som är beprövade och som vistas ha framgång.

Förvaltningsmärkning av varg

Djurskyddet Sverige är mycket tveksamma till om flytt av varg är en bra lösning i bevarandesyfte, men detta ingår inte i utredningens uppdrag. Vi vill påpeka att det är av största vikt att man väger in de enskilda djurens välfärd och djurskyddsaspekter för samtliga individer om flytt av varg skulle vara aktuellt. Ett djurförsöksetiskt tillstånd krävs om djur ska fångas i forskningssyfte och samma aspekter måste beaktas om djur ska

¹ Elbroch, M., Treves, A. (2023) Perspective: Why might removing carnivores maintain or increase risks for domestic animals?, Biological Conservation, Vol 283, <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2023.110106>.

² Månsson, J., Liljebäck, N., Buij, R., Moonen, S. and Elmberg, J. (2024), Regional differences in crippling rate in greylag geese *Anser anser*. Wildlife Biology e01356. <https://doi.org/10.1002/wlb3.01356>

fångas i förvaltningssyfte, även om det inte är samma lagstiftning som styr. De föreskrifter som regeringen föreslås ges bemyndigande att införa om att vilt får fångas på någon annans jaktområde i syfte att märka, undersöka eller vidta andra åtgärder på djuret utifrån behov inom viltförvaltningen, måste då även innehålla regler om att djurvälståndet för det enskilda djuret ska vägas tungt mot syftet åtgärderna och dess förutsättningar att lyckas.

Att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl

Djurskyddet Sverige ställer sig bakom förslaget att utvidga bestämmelsen om avlivning av djurskyddsskäl till att även inbegripa rätt att söka efter, spåra och förfölja vilt som kan antas vara så skadat eller i sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl. Vi anser vidare att utredarens resonemang om att bedömning om ifall djuret ska avlivas ska göras när djuret lokaliserats är bra. Om djuret bedöms kunna klara sig och inte lider får djuret inte avlivas. Precis som utredaren skriver anser vi att det är lämpligt att det ingår ett villkor med krav på en förnyad bedömning när djuret har lokaliserats, i beslut om skydds jakt av djurskyddsskäl.

Anmälningsskyldighet i fråga om jaktresultat m.m.

Djurskyddet Sverige ser positivt på förslaget att anmälningsskyldigheten i jaktlagen utökas till att även omfatta vilt som skadats under jakt, vilt som har avlivats, som någon har försökt avliva eller som har förföljts för att avlivas samt fågelbon och ägg eller fågelungar som flyttats, så att Sverige kan uppfylla kraven i direktivet.

Jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon

Vi ifrågasätter Naturvårdsverkets uppfattning om att skador från säl på fiskeredskap ska vara grund till både skydds- och licensjakt i den ekonomiska zonen. Det är välkänt att det är ett stort problem med överfiske och särskilt trålning i Östersjön och Djurskyddet Sverige menar att skador på fiskeredskap av säl är ett problem som uppkommit ur överfisket. Att jaga säl på öppet vatten är en mycket riskfylld verksamhet ur djurskyddsperspektiv i och med att träffytan är liten och bärgningsarbetet är svårt. Vi motsätter oss helt att säljakt ska få ske på öppet vatten. Vi menar vidare att om sådan jakt ändå tillåts är det mycket viktigt att återrapportering sker, så att jakten kan utvärderas. Naturvårdsverket menar att jaktens omfattning är så pass liten att återrapporteringskravet inte skulle stå i proportion till jaktens omfattning. Vi menar tvärtom att det är mycket viktigt att en jakt med stora risker ur djurvälståndsperspektiv övervakas och utvärderas.

Enligt konsekvensanalysen är det svårt att bedöma hur effektiv den föreslagna skyddsjakten på säl kan bli för att minska skador på fiskeredskap av säl. Vi anser inte att det då är lämpligt att underlätta denna skyddsjakt, eftersom den innebär stora djurvälståndsrisker. Vi menar att försiktighetsprincipen här bör råda till fördel för de vilda djurens välfärd. Konstaterandet att antalet jaktbrott kan komma att öka till följd av förslaget att förenkla möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon talar emot att förändringen ska genomföras. Även om utredningens konstaterande är att jakten förmodas öka endast marginellt, så anser vi inte att förslaget ska genomföras eftersom det kan innebära ökad risk för jaktbrott.

Anmälan till jaktkortsregistret

Djurskyddet Sverige menar att det inte är endast en anmälan till jaktkortsregistret som ska medge att en jägare får delta i riskfylld och svår jakt så som licensjakt på stora rovdjur och jakt på säl. Licensjakterna är kantade av rapportering av jägare som inte har respekt för de enskilda djurens välfärd och vi ser att det måste göras en bättre utvärdering om ifall de är lämpliga att delta i jakten. Vi föreslår därför att anmälan ersätts med ett ansökningsförfarande och en prövning.

Naturvårdsverkets vidare arbete

Djurskyddet Sverige menar att Naturvårdsverket, alternativt en ny viltvårdsmyndighet, har ett omfattande arbete att göra med att se över samtliga föreskrifter som grundas på jaktlag och jaktförordning. En modern jaktlagstiftning tillåter inte jakt- och fångstmetoder som inte är i linje med dagens kunskaper om djurs beteende och förmåga att uppleva stress och känna lidande. Fångstmetoder där levande djur används som lockbete eller djur snaras eller fångas i fällor kan inte längre accepteras.

För Djurskyddet Sverige

Åsa Hagelstedt
Generalsekreterare

Anna Lundvall
Sakkunnig